

Sammenhæng for børn og unge

- Videndeling og koordination i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse

Undersøgelsens baggrund og formål

Børn og unge møder i deres første leveår mange forskellige fagprofessionelle i de offentlige tilbud. Det gælder ikke mindst børn og unge i udsatte positioner eller med særlige behov. Hvis det enkelte barn og den enkelte unge skal opleve en sammenhæng i de forløb og tilbud, de modtager, så er der behov for videndeling og koordinering mellem de fagprofessionelle, som barnet, den unge og familien møder. Videndeling og koordinering er særlig relevant ved børn og unges overgange fra en institution til en anden.

KL har på den baggrund bedt VIVE om at gennemføre en undersøgelse af, hvilke hovedudfordringer og behov kommunerne oplever, der er forbundet med at skabe sammenhæng i børn og unges overgange fra dagtilbud til grundskole og fra grundskole til ungdomsuddannelse. Undersøgelsen har bl.a. fokus på tematikker af relevans for det fremadrettede arbejde med digitale løsninger.

Undersøgelsen tager afsæt i følgende undersøgelsesspørgsmål:

Undersøgelsesspørgsmål

- Hvordan **samarbejder** de involverede aktører på nuværende tidspunkt om børn og unges overgange? Herunder:
  - Hvilke aktiviteter og organiseringsformer anvendes, og hvordan understøttes de digitalt?
  - Hvordan indsamles og overleveres viden og dokumentation, og hvordan understøttes arbejdet digitalt?
- Hvilke **koordinationsudfordringer** oplever aktørerne i arbejdet med overgangene? Herunder:
  - Udfordringer og behov i relation til ledelse, medarbejdere, ressourcer, metoder og processer
  - Udfordringer og behov som følge af fx lovgivningsmæssige eller teknologiske rammebetingelser.

I denne pjeces præsentes undersøgelsens hovedkonklusioner vedrørende overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse.

Overgangen fra dagtilbud til grundskole behandles i et særskilt pjeces. For uddybende beskrivelse af konklusioner henvises til den fulde rapport.

Hovedkonklusioner om samarbejdet vedrørende unges overgang til ungdomsuddannelse

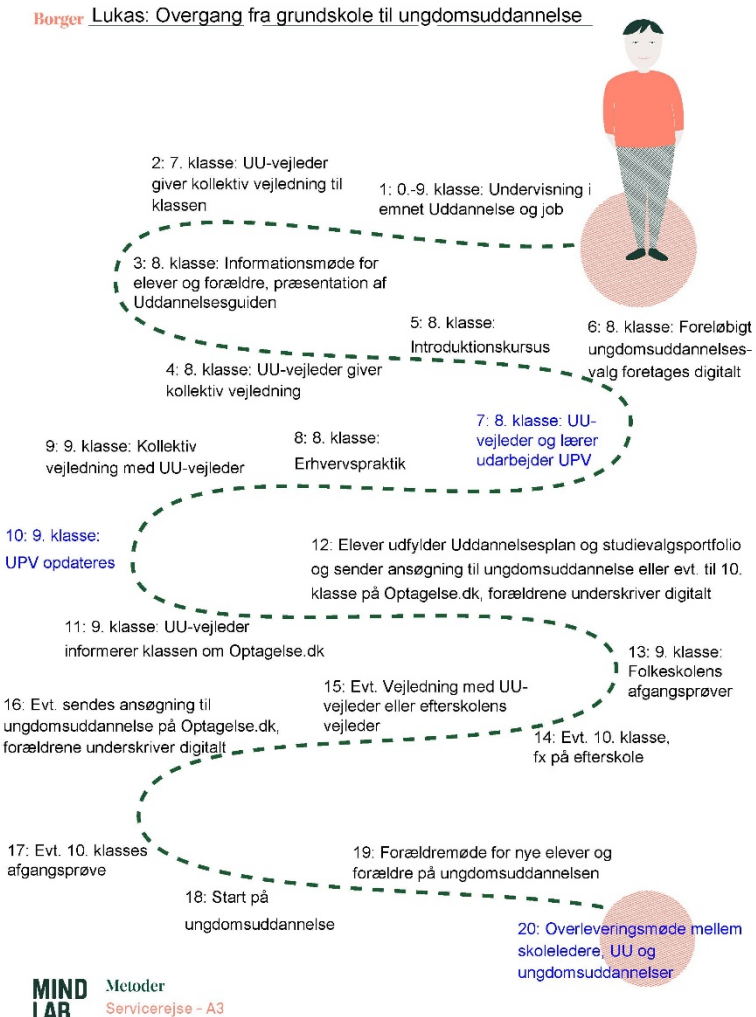
Der findes **ikke én typisk overgang** fra grundskole til ungdomsuddannelse, men der er et stort spænd af forskellige veje, den unge kan gå. Overgangens form og indhold afhænger blandt andet af den unges valg af ungdomsuddannelse, om den unge vælger 10. klasse, om den unge erklæres uddannelsesparate, og af, om den unge har særlige behov eller er i en udsat position.

Samarbejdet mellem de fagprofessionelle er som følge af de unges forskellige overgangsforløb også forskelligartet. Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) er en central aktør i overgangene, navnlig for de elever, der ikke erklæres uddannelsesparate, hvor særlige regler træder i kraft.

Fordi forløbet for **ikke-uddannelsesparate unge følger andre regler** end de øvrige forløb, skitseres i Figur 1 og 2 eksempler på, hvordan overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse for en ung kan se ud for henholdsvis en ung, der erklæres uddannelsesparat, og en ung, der ikke erklæres uddannelsesparat.

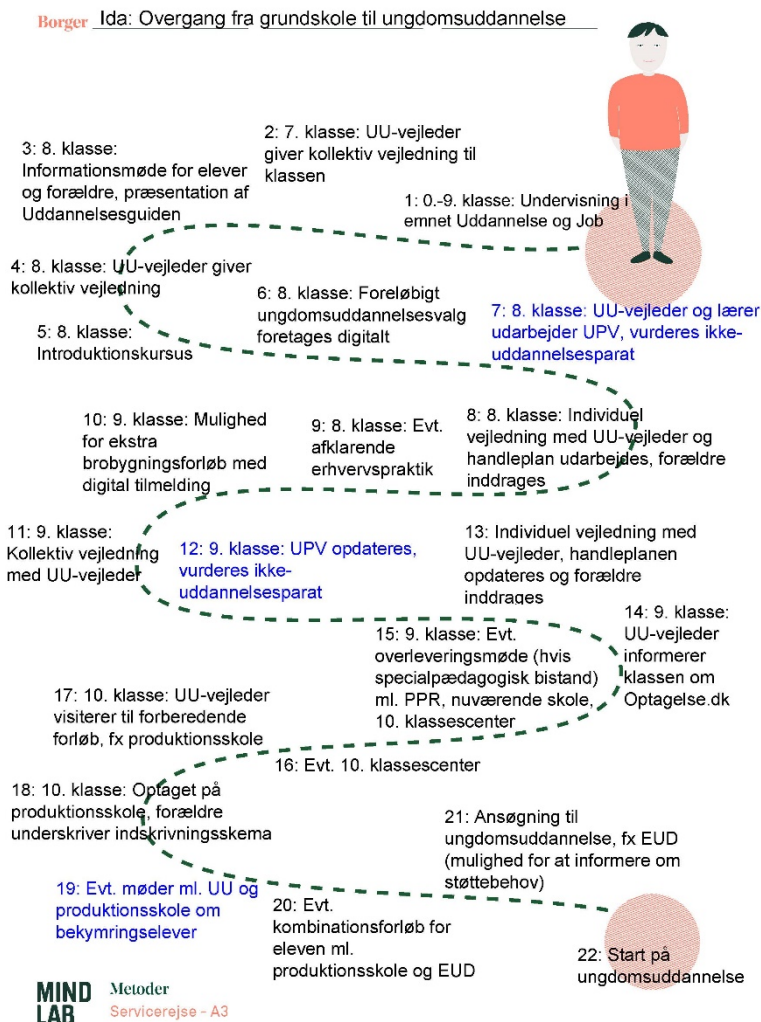
Figureerne viser eksempler på de aktiviteter, der typisk vil finde sted mellem de fagprofessionelle i grundskole, UU, ungdomsuddannelser og forberedende tilbud. I overgangsforløbene er **videndeling** om de enkelte elever **lovreguleret** og **understøttet digitalt** i form af uddannelsesparathedsvurdering, uddannelsesplan, studievalgportfolio og eventuel handleplan.

Figur 1 Eksempel på overgangsforløb for uddannelsesparat ung

Note: Aktiviteter, hvor den unge og/eller forældre er involveret er skrevet med sort, mens aktiviteter, hvor kun fagprofessionelle er involveret er skrevet med blå. Overgangsforløbet er konstrueret på baggrund af telefoninterview og workshops i de fire deltagerkommuner. Til brug for arbejdet har vi anvendt skabeloner udviklet af MindLab (<http://metoder.mind-lab.dk/servicerejse>).

Figur 2 Eksempel på overgangsforløb for en ung, der ikke erklærer uddannelsesparat

Note: Aktiviteter, hvor den unge og/eller forældre er involveret, er skrevet med sort, mens aktiviteter, hvor kun fagprofessionelle er involveret er skrevet med blå. Overgangsforløbet er konstrueret på baggrund af telefoninterview og workshops i de fire deltagerkommuner. Til brug for arbejdet har vi anvendt skabeloner udviklet af MindLab (<http://metoder.mind-lab.dk/servicerejse>).

Hovedkonklusioner om udfordringer og behov

Analysen peger på seks overordnede udfordringer og behov i relation til de fagprofessionelles samarbejde og koordinering af unges overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse, jf. Figur 3.

Figur 3 Udfordringer og behov i samarbejdet om unges overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse

Som det fremgår af figuren ovenfor, kan de identificerede udfordringer og behov indeles efter, om de primært udspringer af rammeforhold om samarbejdet, om de primært vedrører afsenderinstitutionerne, og endelig om de vedrører både afsender- og modtagerinstitutioner og deres samarbejde.

Udfordringer og behov, der udspringer af rammeforhold

Med rammeforhold forstås her forhold, som ligger uden for den enkelte afsender- eller modtagerinstitutionens umiddelbare kompetence- og ansvarsområde. Selve håndteringen af udfordringerne vedrører såvel afsender- som modtagerinstitutioner, men udfordringer udspringer af rammeforholdene.

Videndeling på tværs af organisatoriske skel og tværfagligt samarbejde

Der er **mange aktører på tværs af institutioner og sektorer**, der er involveret i unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse – særligt for udsatte børn og unge. Det betyder ifølge de fagprofessionelle, at:

"Der går noget viden tabt. Så er det, vi må lege arkæologer for at finde historikken."

Vejleder, produktionsskole

- Der kan opstå udfordringer i forhold til at sikre, at **den relevante viden om den unges situation eller behov deles med alle relevante aktører** i de forskellige institutioner og kommunale forvaltninger.
- Der opleves udfordringer ift. at sikre, at **den nødvendige støtte**, fx en it-rygsæk, følger den unge i overgangen og er til stede ved uddannelsesstart og ikke først etableres efterfølgende.
- Det opleves som uforholdsmæssigt **ressourcekrævende at identificere og kontakte hinanden** samt indhente relevante udredninger, dokumentation mv. Der opleves derfor et behov for et "opslagsværk", hvor de konkrete aktører i den unges forløb kan identificeres.
- Der er tilfælde, hvor UU-vejledningen ikke i tide får besked om **frafaldstruede unge på ungdomsuddannelserne**, hvilket vanskeliggør den rette handling i rette tid, fx overgang til en ny ungdomsuddannelse.

Det digitale landskabs mangfoldighed, brugervenlighed og integration

Særligt tre forhold omkring den digitale understøttelse af samarbejdet om unges overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse fremhæves af de interviewede:

- De **organisatoriske skel mellem aktørerne genfindes også digitalt**, idet aktører fra forskellige organisationer anvender forskellige digitale løsninger, hvilket vanskeliggør kommunikationen. Der udtrykkes derfor et behov for *en digital rød tråd* for børn og unge, hvor fagprofessionelle med differentieret læse- og skriveadgang kan tilgå centrale dokumenter.
- **Antallet af systemer** den enkelte fagprofessionelle arbejder i, opleves som en udfordring. Det gælder eksempelvis i forhold til, at ungdomsuddannelser modtager brobygningstilmeldinger fra forskellige systemer, fordi hver kommune vælger sit eget system. Der udtrykkes derfor behov for en større grad af systemintegration.
- **Øget brugervenlighed** fremhæves som et behov. Eksempelvis opleves behov for, at det er nemmere digitalt at anmode om samtykke, og at oplysninger i uddannelsesplaner let kan tilgås, samles og filtreres digitalt, frem for at planerne skal tilgås manuelt i separate pdf-filer.

Udfordringer og behov, der primært vedrører afsenderinstitutioner

Rette vejledning til de rette unge på det rette tidspunkt

Det fremhæves fra flere sider, at **vejledningen** af de unge er central i forhold til at sikre en god overgang til ungdomsuddannelse. I den forbindelse fremhæves følgende udfordringer og behov:

- At sikre, at de unge præsenteres for en tilstrækkelig **bred palette af mulige ungdomsuddannelser**.
- Individuel vejledning gennemføres ikke for **elever, der er vurderet uddannelsesparate**, men det opleves, at der heriblandt er elever med behov for vejledning dels ift. valg af ungdomsuddannelse og dels ift. at få viderefor midlet evt. støttebehov.

- At **der sættes tidligt ind med vejledning**, samtidig med en erkendelse af at det for nogle af de unge er meget abstrakt at skulle forholde sig til uddannelsesvalg i 8. klasse.

Samarbejde med forældre/unge, herunder samtykke til videndeling

Særligt to udfordringer fremhæves i forhold til afsenderinstitutionernes samarbejde med forældre og unge:

- Forældre og unge giver ofte samtykke til udveksling af oplysninger mellem fagprofessionelle i forbindelse med de unges overgange. Hvis de **ikke giver samtykke** til deling af personfølsomme oplysninger, fx om diagnoser, udgør det en barriere for at tilrettelægge en god overgang. Manglende samtykke kan skyldes ønsket om at "starte på en frisk" eller en bekymring for, at uddannelsen fravælger eleven på baggrund af de fremsendte oplysninger.
- Der er **en række planer og redskaber** for den enkelte elev og dennes forældre at forholde sig til: Uddannelsesparathedsvurdering (UPV), elev- og uddannelsesplaner, evt. handleplaner og studievalgportfolio. Det kan – særligt for familier i udsatte positioner – være meget at forholde sig til. Blandt de fagprofessionelle peges på et behov for forenkling.

Udfordringer og behov, der vedrører afsender- og modtagerinstitutioner og deres samarbejde

Videndeling om alle relevante temaer

De fagprofessionelle oplever det som en udfordring at sikre, at den relevante viden om **de enkelte unges situation og behov** i tilstrækkelig grad tilgås de medarbejdere, der har kontakten med de unge. Undersøgelsen peger på:

- At der opleves et behov for at tilstrækkelig og fyldestgørende viden om de unges problemstillinger og adfærdsmønstre samt om **grundskolernes erfaringer** med, hvordan de unges behov didaktisk kan imødegås formidles til ungdomsuddannelserne.
- At der blandt medarbejdere i grundskoler opleves behov for mere **feedback** fra ungdomsuddannelserne – primært på et aggregeret niveau om fx kvaliteten af UPV'er eller frafaldsprocenter.

Ressourcemæssige rammer om arbejdet, herunder tid til møder og adgang til digitale redskaber og systemer

De ressourcemæssige rammer om de institutioner, der samarbejder om unges overgange, er givet eksternt for institutionerne. Men inden for den enkelte institutions samlede ramme vil der være rum for lokale prioriteringer af opgaver. I analysen identificeres ressourcemæssige udfordringer i relation til arbejdet med sammenhængende overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse:

”Den nære relation er svær, når man har 50 unge spredt ud over landkortet.”

UU-vejleder

- Det opleves af fagprofessionelle som en udfordring at finde **tid** til at deltage i koordinerende møder og møder med den unge.
- De fagprofessionelle efterspørger i nogle tilfælde **adgang til relevante ressourcer** i relation til arbejdet med digitale løsninger, herunder eksempelvis adgang til pc med mulighed for at sende sikker mail.

Design og metode

Undersøgelsens analyse af unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse er baseret på **24 interview og to workshopper, hvor der er gennemført fokusgruppeinterview og plenumdrøftelser med i alt 31 deltagere i fire forskellige kommuner.**

En bred vifte af centrale aktører i relation til unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse har deltaget i interview og workshopper. Det drejer sig om undervisere og ledere fra grundskole og ungdomsuddannelser, UU-vejledere, vejledere på produktionsskoler, fagprofessionelle fra kommunernes forskellige centrale instanser og enheder, herunder Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), familieafdeling, ungeenhed/jobcenter.

Derudover er der afholdt en **workshop med centrale interessenter** på området og gennemført interview med centrale videnspersoner på det digitale område.

Undersøgelsen er gennemført i 2017 af VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Den fulde rapport kan downloades på www.vive.dk.

